

Posudek bakalářské práce Martina Kryla „Bitva u Jankova. Krajina bojiště v době třicetileté války“.

Předložená práce M. Kryla je členěna do několika (šesti) kapitol, doplněných seznamem literatury, pramenů a seznamem ilustrací a po formální stránce splňuje standardní kritéria pro práce tohoto charakteru.

Úvodní kapitola je autorem koncipována jako vstup do složité a v naší odborné literatuře velmi frekventované problematiky období třicetileté války, konkrétně do velmi úzce vymezeného chronologického úseku jedné bitvy tohoto krvavého evropského konfliktu. V této kapitole se seznámíme též se základní problematikou rekonstrukce určitých krajinných prvků vybraného bojiště u Jankova, včetně metodiky hodnocení autorem vybraných pramenů. Již z tohoto úvodu je velmi patrná snaha M. Kryla o navázání na dosud nepublikovanou, z hlediska archeologie krajiny, vynikající práci V. Matouška – Třebel. Krajina po bitvě. Je jenom škoda, že tento úvod se věnuje vysvětlení použité metody rekonstrukce krajiny bojiště pouze okrajově a velmi vágně formuluje prameny, ze kterých autor v následujících kapitolách vychází.

Následuje kapitola zaměřená na zasazení bitvy u Jankova do kontextu dění v 1. polovině 17. století, tedy v době, kterou si v současné době spojujeme s vypuknutím první z celé série celoevropských válečných konfliktů, jehož následky si budou obyvatelé Evropy připomínat na každém kroku po celé následující století. Dějinám třicetileté války je dosud věnována obrovská pozornost, a proto je poněkud zarážející, že si autor pro zasazení bitvy u Jankova do celkového kontextu vybral mezi odbornou literaturou pouze dvě práce, a to od J. Polišenského a P. Englunda. K tomuto výběru odborné historické literatury mapující přelom evropských dějin v první polovině 17. století lze mít zásadní výhrady. Vysvětlení důvodů a průběhu tohoto velkého válečného konfliktu se věnuje J. Polišenský ještě v celé řadě dalších svých odborných publikací, které zasazují jednání jednotlivých aktérů tehdejší „vysoké politiky“ do velmi srozumitelného a koncepčně pochopitelného rámce, takže autorovo tvrzení o mezinárodní scéně, která nebyla na počátku ani v průběhu války příliš přehledná, je mírně řečeno poněkud zjednodušené. Z toho patrně následně pramení i časté odkazy na práci P. Englunda, která však z hlediska obecného vysvětlení dějin 1. poloviny 17. století není pro tyto účely zcela vhodná, neboť se jedná o excelentní ukázkou švédského pohledu na válečný konflikt, odehrávající se v 17. století, jehož významnými aktéry Švédové byli, avšak tato práce je pouze jakousi reflexí tohoto konfliktu na pomezí skvělého historického eseje.

Zatímco kontext bitvy u Jankova je v autorově pojetí značně diskutabilní, o poznání lépe se M. Kryl vypořádal s popisem tažení švédské armády do střední Evropy v r. 1645, navíc doplněným o základní charakteristiky válčících armád a způsobů bojového nasazení jednotlivých druhů tehdejších vojska. Za přínosné považují i zmínky o velikosti a složení armád, které proti sobě stanuly 6. března 1645 u Jankova.

Přímý popis bitvy je v předložené práci pojat velmi přesně a lze jej hodnotit velmi kladně. Z hlediska následné rekonstrukce krajiny bojiště jsou významné zmínky o ničení a drancování, jemuž bylo území kolem Jankova vystaveno po dobu přítomnosti obou armád.

Stěžejní část práce představuje kapitola nazvaná Krajina bojiště a její vývoj, která se věnuje pokusu o vysvětlení vzhledu krajiny v době válečného konfliktu, za přispění obecně koncipovaných geobotanicky a ekologicky laděných přehledů vývoje krajiny v Čechách a prací z oboru historické geografie.

Za velmi podnětnou považují korekci obecně laděných geobotanických studií s výsledky dlouhodobého zájmu našeho významného historika J. Petráně, který se věnoval vývoji osídlení v Ouběnicích, tedy místu, které od zájmové oblasti neleží nikterak daleko.

Přehled osídlení zájmového území autor zahajuje pravěkým obdobím, které zde není zastoupeno nijak významně. Popis středověkého osídlení vychází z obecných předpokladů

průběhu kolonizace Čech z oblastí původních starých sídelních komor, podél říčních toků, směrem k dosud neobdělávaným a nevyužívaným územím na okrajích těchto původních sídelních center. V případě obecně koncipovaných závěrů o hustotě osídlení po r. 1300 by bylo namísto tato tvrzení prověřit i demografickými údaji, které nejsou takto jednoznačné.

Pro koncipování celé bakalářské práce má velký význam, že autor obecné úvahy o postupu hospodářského využívání krajiny ve středověku z pera přírodovědecky zaměřených odborníků, kterým zčásti uniká historický kontext vývoje společnosti ve středověku a raném novověku, doplňuje konkrétními údaji o postupu osídlení zkoumané oblasti z pera J. Petráně.

Následná kapitola (Historie Jankova a okolí v pramenech) zastupuje klasický popis dokladů osídlení zájmového území, který vychází hlavně z prací Č. Habarta. Poté následuje analýza mapových pramenů, který přibližuje čtenáři úskalí tvorby nejstarších zobrazení krajiny. Tento úvod pak přechází ke konkrétnímu srovnání mapových pramenů se současnou krajinou, včetně podrobného sledování vývoje Jankova na katastrálních mapách. Tuto část práce lze považovat za velmi přínosnou, tak jako popis a zvolenou metodiku vlastního terénního výzkumu bojiště u Jankova, kterou autor zaměřil na sledování reliktní lidské činnosti v současné zalesněné krajině a při které vycházel z metodiky sledování zaniklých středověkých sídel, tak jak ji u nás poprvé koncipoval E. Černý.

Tento velmi detailní terénní výzkum přímo v krajině bojiště pak umožnil M. Krylovi hodnocení a výklad soudobých vyobrazení bitvy u Jankova, tak jak byly zachyceny v díle Teatrum Europeanum (bitvě jsou v tomto díle věnovány 4 mědirytiny), včetně poznámek k jednotlivým identifikovatelným místům i upozorněním na nepřesnosti, které se na soudobých mědirytinách objevují.

Kapitola věnovaná dopadu bitvy na politické dění v Evropě je však bohužel opět poplatná poněkud jednostrannému výběru historických prací (v tomto případě byl dopad této bitvy reflektován opět pouze prizmatem práce P. Englund).

Závěr práce je věnován stavu zalesnění zkoumaného území, které bylo podle autora práce výrazně menší než v současnosti. Krajina bojiště se podle něj měnila pouze pomalu a málo. Výrazným zásahem do krajiny se může pyšnit až polovina 20. století a s ní spojená kolektivizace pozemků. Přesto autor uzavírá, že krajina bojiště byla v době třicetileté války, tedy v 1. polovině 17. století podobná té dnešní.

Závěrečné hodnocení předložené práce lze rozdělit do dvou částí. Poněkud kritičtěji je třeba hodnotit autorův přístup k obecně historickému kontextu 1. poloviny 17. století, který je i s ohledem na použitou literaturu poněkud povrchní. Další výtka směřuje k celkem překvapivému množství hrubých pravopisných chyb, které lze v rukopisu zaznamenat. Domnívám se totiž, že práce tohoto charakteru by měla zaručovat standardní znalost české gramatiky, alespoň na středoškolské úrovni.

Oproti tomu je nutno ocenit autorovu snahu po uchopení problematiky rekonstrukce dávné krajiny, které evidentně vychází z práce V. Matouška, včetně standardně pochopené metodiky postupu související s tímto relativně obtížným tématem. S ohledem na to, že právě v provedení důkladného obeznámení s kroky vedoucími v konečném efektu k hodnocení možné podoby krajiny z doby poloviny 17. století autor předložené bakalářské práce prokázal dostatečně erudovaný přístup i schopnost jasné formulace dosažených výsledků, navrhuji práci M. Kryla k úspěšné obhajobě a její ohodnocení 35 body, tedy známkou 2+.